

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(15 січня 2026 р., м. Харків)**

**Харків
2026**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(15 січня 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Рецензенти:

Денисик Г. І., д.г.н., професор,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Маховка В.М., к.е.н. доцент,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **С. В. Гришко** - к.г.н, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **О.О. Зеленько** - к.е.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Л.І. Полякова** – к.і.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **Т.Г. Гуцан** – к.п.н., доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **П.І. Лоцман** – к.г.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **І.К. Нестерчук** - к.г.н., доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка; **Ю.І. Муромцева** – к.е.н., доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.Д. Холодок** – к.наук з держ управління, директор ОКЗ "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму"; **Т.С. Коптєва** – доктор філософії з природничих наук, доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.О. Воронін** – доктор філософії з природничих наук, ст. викладач Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 1 від 21.01.2026*

Географія та туризм: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (15 січня 2026 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю.І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2026. – 438 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства, методиці їх викладання.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму у світі й Україні, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі й Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2026
© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2026

ЗМІСТ

Розділ 1. Трансформаційні процеси в системі освіти в умовах глобалізаційних змін та післявоєнного відновлення України	10
<i>Пунач С. О.</i> СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ СИСТЕМИ ОСВІТИ	10
<i>Воровка М. І.</i> ПЕДАГОГІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛАБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	14
<i>Браславська О. В., Швайковський А. А.</i> СЬОГОДЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	17
<i>Альтгайм Л. Б., Семеген О. О.</i> РОЛЬ КРАЄЗНАВЧИХ ЕКСКУРСІЙ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Моложон К. О.</i> ГОСТЬОВІ ЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ НАВЧАННЯ ТА НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: РЕЗУЛЬТАТИ KEY-ДОСЛІДЖЕННЯ	25
<i>Арсененко І. А., Донець І. А., Хомотюк Ю. П.</i> ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	30
<i>Жилка Я. М., Власенко Р. П.</i> ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ	37
<i>Левада О. М., Гришко С. В., Непша О. В.</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «КАРТОГРАФІЯ З ОСНОВАМИ ТОПОГРАФІЇ ТА НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ»	41
<i>Нелін Є.В.</i> З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ: ІНСАЙТИ І ПОРАДИ КОЛЕГАМ	45
<i>Христова Т. Є., Кузін В. О.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ ПОСТАВИ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	49
<i>Муртазієв Е. Г., Христової Д. Ю.</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ В ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	53
<i>Кожевникова А. В., Кожевников П. П.</i> ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЯДРО ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	56
<i>Пюрко В. Є., Пюрко О. Є., Арабаджи-Тіпенко Л. І.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ	60

ПРИРОДНИЧИХ ТА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ	
<i>Левада О. М., Устінов О. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	65
<i>Христова Т. Є., Федоров О. О.</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ З УРАХУВАННЯМ РІВНЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ОСВІТИ УКРАЇНИ	69
<i>Слюта А. М.</i> ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ПРОФІЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ	73
<i>Ємельянова Є. С.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	80
<i>Гришко С. В., Моляко Т.В.,</i> ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	86
<i>Суханова Г. П., Шрамко В. В.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ	89
<i>Спасенко С. В.</i> АЛГОРИТМ РОЗВИТКУ ГЕОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В УЧНІВ 6-9 КЛАСІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОЄДНАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	93
<i>Непша О. В.</i> РОЛЬ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ОРГАНІЗАЦІЯ СПОРТИВНОЇ І ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ» У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	100
<i>Lemberskyi O. Yu., Benkovska N. B.</i> CURRENT PROBLEMS OF DEVELOPMENT IN THE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL PROCESS IN MILITARY EDUCATION	103
<i>Сапога Л. М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	107
<i>Дорожко Г. І.</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	109
<i>Чернобай А. С.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ	113

<i>Антонова Е. В.</i> РОЛЬ АДАПТИВНОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	116
<i>Анастасьєва О. А.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ФАХОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	120
<i>Жадан Б. А.</i> ЗНАЧЕННЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	130
<i>Прилуцька Т. Д.</i> УРАХУВАННЯ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИСВІТЛЕННЯ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОДІЙ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ У КРАЄЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІНАХ	136
<i>Федюніна О. І., Шериньова О. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	144
<i>Yena V.</i> SMART GRID: PROBLEMS OF TERMINOLOGY IN THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE	147
Розділ 2. Актуальні напрями розвитку природничої географії та наук про Землю в контексті сучасних наукових викликів	152
<i>Буднік С. В.</i> ЗМІНА УМОВ ВИНИКНЕННЯ ЛАВИН В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ	152
<i>Шуйський Ю. Д., Орган Л. В.</i> ВЛАСТИВОСТІ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗЙОМКИ НА ПРИЧОРНОМОРСЬКИХ ЛИМАНАХ	155
<i>Воловик В. М., Закомірня Д. А., Кв'ятковська М. В.</i> ЛІТЕРАТУРНА ГЕОГРАФІЯ: ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ	164
<i>Потапова А. Г.</i> ЕПІСТЕМОЛОГІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ	168
<i>Павловська Т. С.</i> ПОВТОРЮВАНІСТЬ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЯВИЩ ПОГОДИ (ОЖЕЛЕДЬ, ОЖЕЛЕДИЦЯ) В ЛУЦЬКУ ВПРОДОВЖ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОРІЧЧЯ	176
<i>Паук А. В., Корнус А. О.</i> КЛІМАТИЧНІ ЧИННИКИ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОТОКІВ У ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНАХ ЄВРОПИ: СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ТА БАЛТІЙСЬКИЙ МАКРОРЕГІОНИ	181
<i>Непша О. В.</i> ГЕОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВЕЛИКО-КАМ'ЯНЕЦЬКОГО РОДОВИЩА МАРМУРИЗОВАНИХ ВАПНЯКІВ (ТЯЧІВСЬКИЙ РАЙОН ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	190
<i>Коваль С. М., Тищенко В. Г., Непша О. В.</i> ГЕОЛОГО-ПРОМИСЛОВА	194

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДИНАМІКА ВИДОБУТКУ ВАПНЯКІВ В УКРАЇНІ

Неглядюк В. В., Полянський С. В., Качаровський Р. Є. ВПЛИВ ОСУШУВАЛЬНОЇ МЕЛІОРАЦІЇ НА БАСЕЙН Р. ІКВА 197

Коптєва Т. С., Лоцман П. І. ЗАРОДЖЕННЯ ТА ПОЧАТКОВЕ ФОРМУВАННЯ ДВОЯРУСНОЇ СТРУКТУРИ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ У ПЕРІОД КУСТАРНИХ РОЗРОБОК 202

Розділ 3. Екологічна складова сталого розвитку: подолання наслідків воєнних дій та формування стратегії відновлення довкілля України 208

Питуляк М. Р., Питуляк М. В., Питуляк М. М. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 208

Суматохіна І. М. ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ 212

Мартинюк В. О., Осадча О. І., Наумович К. М. СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВОДОКОРИСТУВАННЯ В РОКИТНІВСЬКІЙ СІЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ (РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ) 216

Бєлов О. Р., Мешальніков І. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ 220

Салій Л. Ю., Муромцева Ю. І. ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ ТА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ 224

Кулебякін О. С. ПРИМІСЬКА ЗОНА ВІННИЦІ: ЛІТОГЕННА ОСНОВА ТА ЇЇ ПОВЕРХНЕВІ ФОРМИ 229

Цапенко М. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ПІВДНЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТАН, ЗАГРОЗИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ 233

Вінніченко О. М., Коваль Д. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В МЕЖАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ 237

Осадчий М. Л. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПОРТОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ У ВІДНОВЛЕННЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ 239

Розділ 4. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку: проблеми та перспективи відбудови України в європейському та світовому вимірах **244**

<i>Муромцева Ю. І.</i> ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	244
<i>Сосницька Я. С.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРСПЕКТИВІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	254
<i>Мірошниченко І. С.</i> ПОГЛИБЛЕНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА АВІАЦІЙНИХ КАДРІВ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	258
<i>Мацука В. М.</i> SMART-ЦИФРОВІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІСЛЯКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА БІЗНЕСУ	262
<i>Гаркуша Ю. О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВІТЧИЗНЯНОГО АПК	272
<i>Марусей Т. В.</i> ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	276
<i>Лубкович Л. В., Зубков . С.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ЯК ДРАЙВЕР СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	280
<i>Помозибіда М. І., Зубков Р. С.</i> ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ	282
<i>Ісагулов І. Д.</i> ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	285
<i>Lemberskyi O. Yu., Lysenko Y. A., Mikhailova N. V.</i> TRANSFORMATION OF MILITARY EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW	289
<i>Осадчий М. Л.</i> МОРСЬКІ ПОРТИ ЯК ДРАЙВЕРИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	293
<i>Афоніна О. О.</i> ВПЛИВ ПРОЦЕСУ СТАРІННЯ НА ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦАЛ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	297
<i>Стронський Р. І., Муромцева Ю. І.</i> МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З 2022 РОКУ: ПРОСТОРОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ	302

Розділ 5. Глобальні та національні тенденції розвитку туристичної галузі: виклики та можливості для України

309

Chyniak V., Leta V. CRITICAL OPERATING CONDITIONS: NUANCES OF ADAPTATION OF THE HOSPITALITY SECTORS OF SELECTED TOURIST REGIONS OF THE WORLD

309

Миронов Ю. Б. РОЛЬ ТУРИЗМУ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН

319

Бойко З. В. НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

322

Мариняк Я. О., Стецько Н. П. ЕКОТУРИЗМ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

326

Арсененко І. А., Арабаджи О. С., Донець І. А., Врублевська Г. А. СТАЛИЙ І ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ТУРИЗМ У ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

337

Фастовець О. О. ВИКЛИКИ ТА ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

346

Безсмертнюк Т. П. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ

349

Симко С. І., Зубков Р. С. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

353

Казаков В. Л. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСКУРСІЙ В ІНДУСТРІАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ

356

Лисюк Т. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНИ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

362

Сологуб Ю. І., Сігалова С. О., ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ

366

Шестакова А. В. ПЕРЕВАГИ ЦИРКУЛЯРНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

368

Ткачук Л. М. ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ ЯК ІНДИКАТОР ЗМІН У ФУНКЦІОНАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

373

Кузик І. М., Зубков Р. С. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В СЕКТОРІ NORESA

377

Луців М.М., Ковальська Л. В. ВІЙСЬКОВИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

380

Воронаєв О. В., Коптєва Т. С. СВІТОВІ ТА ВНУТРІШНІ ТРЕНДИ

386

РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Омелянчук К. О. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	391
Адаменко Є.С. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	395
Розділ 6. Рекреаційно-туристичний потенціал України: відновлення, управління та ефективна інтеграція у світовий простір	399
Сокур Т. М. ІЛІНЕЦЬКИЙ МЕТЕОРИТНИЙ КРАТЕР ЯК ГЕОТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ	399
Токарева С. О., Зубков Р. С. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЗАПУСКУ НОВОГО РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА	404
Качаровський Р. Є., Мельник Н. В., Єрко І. В. ОБ'ЄКТИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА РІВНЕ)	407
Онисько Є. А., Зубков Р. С. ОПТИМІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ІВЕНТ-ЗАХОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ БАРУ-РЕСТОРАНУ	411
Головатюк Н. В., Зубков Р. С. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІРМОВОГО СТИЛЮ РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА	414
Марусей Т. В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ	416
Колесникова К. В. КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕКРЕАЦІЇ: ЯК ЗАПОВІДНИКИ ФОРМУЮТЬ ТУРИСТИЧНИЙ ІНТЕРЕС БЕЗ ВІДКРИТТЯ ТЕРИТОРІЙ	420
Поручинська І. В. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ	422
Дараган А. О. БАЛЬНЕОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: ОСНОВА ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО КУРОРТНО-ТУРИСТИЧНОГО КЛАСТЕРА	425
Овчаренко В. В. РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧО- РЕКРЕАЦІЙНОГО КЛАСТЕРУ “МИРГОРОД” ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	430

УДК 373.5.091.33:821.161.2

*Федюніна Олена Ігорівна, аспірант, асистент кафедри
Шериньова Олена Володимирівна, викладач-стажист
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сучасна освітня парадигма зумовлює ґрунтовне переосмислення методики викладання української літератури в закладі загальної середньої освіти, орієнтуючи освітній процес на реалізацію компетентнісного, особистісно зорієнтованого та діяльнісного підходів. У межах таких підходів змінюється роль учителя, який постає не лише транслятором знань, а й фасилітатором навчальної діяльності, наставником і партнером у пізнавальному процесі, що сприяє активному залученню учнів до аналізу й інтерпретації художніх текстів.

У центрі навчального процесу перебуває учень як активний суб'єкт пізнання, здатний до самостійного осмислення літературних явищ, формулювання власних суджень, аргументованого висловлення думок і рефлексії над прочитаним [3, с. 91]. Особлива увага приділяється розвитку критичного мислення, що виявляється у вмінні зіставляти різні інтерпретації художнього твору, аналізувати авторську позицію, художні образи та ідейно-тематичне наповнення тексту.

Важливим аспектом сучасної методики є ціннісне осмислення художньої літератури, адже літературний текст виступає носієм національних і загальнолюдських цінностей, морально-етичних орієнтирів, культурної пам'яті народу [1, с. 146]. Залучення учнів до діалогу з художнім твором сприяє формуванню емоційного інтелекту, емпатії, громадянської свідомості та усвідомленого ставлення до власної культурної ідентичності.

Одним із провідних сучасних підходів до методики викладання української літератури є компетентнісний підхід, що передбачає цілеспрямоване формування читацької, комунікативної, культурної та громадянської компетентностей здобувачів освіти. У межах цього підходу акцент зміщується з репродуктивного засвоєння змісту художніх творів на розвиток умінь аналізувати, інтерпретувати та оцінювати літературні тексти в широкому культурному й соціальному контексті.

Українська література постає не лише як сукупність художніх текстів, а як потужний дидактичний і виховний ресурс, що сприяє формуванню світоглядних орієнтирів учнів, розвитку емоційного інтелекту, здатності до співпереживання та усвідомлення морально-етичних проблем, порушених у художніх творах. Залучення учнів до осмислення художніх образів, конфліктів і ціннісних смислів літературних творів сприяє вихованню відповідального громадянина, здатного до рефлексії, діалогу та прийняття виважених рішень у сучасному суспільстві [2, с. 63].

Важливого значення набуває інтерактивний підхід, який реалізується через дискусії, роботу в малих групах, рольові ігри, дебати, метод проєктів. Такі форми сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку навичок аргументації та формуванню власної позиції щодо прочитаного.

Суттєвим компонентом сучасної методики є інтеграція цифрових та медіаосвітніх технологій. Використання електронних підручників, відеоматеріалів, онлайн-платформ, візуалізацій художнього тексту сприяє підвищенню мотивації учнів та формуванню інфомедійної грамотності [4, с. 13].

Не менш актуальним у сучасній методиці викладання української літератури є ціннісно орієнтований підхід, який передбачає осмислення художніх творів крізь призму загальнолюдських і національних цінностей, зокрема свободи, гідності, відповідальності, патріотизму, поваги до людської особистості та культурної спадщини. У процесі роботи з художнім текстом учні

залучаються до обговорення морально-етичних проблем, життєвих виборів героїв, авторської позиції, що сприяє формуванню власної системи цінностей і світоглядних переконань.

У цьому контексті українська література постає потужним виховним ресурсом, здатним формувати громадянську свідомість, національну ідентичність та активну життєву позицію здобувачів освіти. Аналіз художніх творів як носіїв історичної пам'яті та духовного досвіду українського народу сприяє усвідомленню учнями ролі літератури у збереженні культурної тяглості та утвердженні демократичних цінностей.

Отже, сучасна методика викладання української літератури ґрунтується на поєднанні інноваційних підходів і традиційних форм навчальної діяльності, що забезпечує цілісний розвиток особистості учня, формування ключових і предметних компетентностей, а також відповідає вимогам Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти й концепції Нової української школи. Реалізація таких методичних стратегій сприяє підвищенню мотивації до читання, розвитку критичного й творчого мислення, умінню інтерпретувати художній текст у культурному, історичному та ціннісному контекстах.

Викладання української літератури в сучасній школі постає як динамічний і багатовимірний процес, спрямований не лише на засвоєння літературознавчих знань, а й на виховання свідомого громадянина, здатного до самопізнання, діалогу та відповідального вибору. Таким чином, оновлення методики викладання української літератури є важливою умовою формування культурно освіченої, духовно зрілої та соціально активної особистості, готової до викликів сучасного суспільства та безперервного навчання впродовж життя.

Література

1. Починок Ю. О. Методика викладання української літератури у світовому контексті : навчально-методичний посібник. Київ : Освіта, 2022. 256 с.

2. Башмак М. І. Методика навчання української літератури : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 198 с.

3. Подлісецька О. І. Методика викладання літератури : методичні рекомендації для студентів-філологів. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2023. 120 с.

4. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. М. Компетентнісно орієнтоване навчання української літератури в умовах Нової української школи : методичні рекомендації. Ужгород : УжНУ, 2021. 84 с.

УДК 378

*Yena Valery,
Student of Mechatronics and Engineering Faculty
State Biotechnological University, Kharkiv*

SMART GRID: PROBLEMS OF TERMINOLOGY IN THE POST- WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

Moscow's relentless assault has caused immeasurable humanitarian suffering and damage to Ukraine's infrastructure and natural environment. Today's electrical infrastructure has remained unchanged for about a hundred years. Modern energy is faced with a number of serious challenges such as climate change, safety, depletion of natural resource reserves, technical and economic barriers. The use of fossil fuels contributes to an increase in the level of carbon dioxide in the atmosphere, which leads to global warming. Access to energy resources is uneven, which leads to economic and geopolitical conflicts. The components of the hierarchical grid are near to the end of their lives. While the electrical grid has been ageing, the demand for electricity has gradually increased. Today's electric power distribution network is very complex and ill-suited to the needs of the twenty-first century. Lack of automated analysis, poor visibility, mechanical switches causing slow response times,

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (15 січня 2026 р., м. Харків)

Матеріали подаються в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори.

**Відповідальний за випуск Зеленько О.О.
Комп'ютерна верстка: Тагільцева Н.В.
Коректор: Лоцман П.І.
Фото обкладинки Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 21,85

Державний вищий навчальний заклад
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, 61002
вул. Алчевських, 29.